

Ventspilī drukā arī naudu

“Drukāts Ventspilī” – šie vārdi vispirms saistās ar grāmatām, laikrakstiem, pastkartēm, dažādām etiķetēm un citiem vairāk vai mazāk sarežģītiem iespaiddarbiem. Bet 20. gs. sākumā ir sastopams neparasts izņēmums – Ventspilī iespiež arī naudu! Īstu, visāda veida maksājumiem izmantojamu papīrnaudu.

Šim interesantajam faktam ir sava īpaša vēsture. Tas ir Pirmā pasaules kara (1914-1918) laiks, kad ne tikai strauji aug dzīves dārdzība, bet arī aizvien vairāk sāk pietrūkt skaidras naudas, īpaši – sīkie nomināli, kapeikas. Krievijas impērijas finanšu sistēma izrādījās pilnīgi nesagatavota karam un ātri sabruka. Piedevām 1915. gadā ķeizariskās Vācijas armija ir jau okupējusi plašas Krievijas impērijas rietumu teritorijas. Tajā skaitā arī Kurzemi. Līdzās visām citām kara grūtībām Kurzeme, īpaši pilsētas, saskarās arī ar skaidras naudas trūkumu. Nepietiek ne papīra rubļu, ne metāla kapeikas. Šo situāciju operatīvi nav gatava risināt arī vācu okupācijas vara, tādēļ iniciatīvu uzņemas lielākās pilsētas, laižot klajā pašvaldību pagaidu naudas zīmes, kas aizvietoja trūkstošo apgrozības naudu. Šādas parādzīmes 1915. gada vasarā un rudenī iespiež Liepājā, Jelgavā un ... arī Ventspilī.

Ventspils pašvaldība 1915. gada 8. augustā saņem vācu iestāžu atļauju izlaist pilsētas parādu zīmes par 30 000 rubļiem. Faktiski šī nauda ir pilsētas parādzīmes, tā arī uz tām krieviski rakstīts: “*Ventspils pilsētas Pašvaldība apņemas apmaksāt šo parādzīmi nekavējoties pēc kara beigām!*”. Starp minētajām Kurzemes pilsētu naudas zīmēm tās ir visvienkāršākās – nelielas vienas pusēja, uz balta (1, 3, 5, 10, 20 kapeikas) vai zila (50 kapeikas) papīra iespiestas, to vienīgais dekoratīvais risinājums ir pilsētas ģerbonis. Otrā pusē uzspiests pilsētas valdes apaļais zīmogs.

Lai gan noteiktas liecības nav saglabājušās, tiek uzskatīts, ka tās izgatavoja Teodora Antmaņa tipogrāfijā steidzamības kārtā, jo jau 15. augustā šīs naudas zīmes bija apgrozībā. Pavisam kopā tika iespiestas 112 800 parādzīmes. Nav arī zināms, cik katras vērtības naudas zīmes tika iespiestas, zināms tikai kopējais vērtības apjoms – 30 000 rubļi. 1919. gadā šīs naudas zīmes no apgrozības tika izņemtas un “Ventas Balss” ziņoja, ka “no domniekiem tiek priekšā likts izsludināt minēto naudu par nederīgu un tad sadedzināt”, iepriekš “no katras naudas zīmes pa eksemplāram atstāt priekš muzejiem”. Tiesa, Ventspilī muzeja tobrīd vēl nav. Lēmums par nederīgās naudas iznīcināšanu acimredzot arī tiek īstenots, jo pēc kolekcionāru veiktā aprēķina ir saglabājušās tikai ap 900 Ventspils naudas zīmes. Šobrīd Ventspils muzejā glabājas 94, tātad apmēram 10% no zināmajām saglabātajām papīra kapeikām.

Izstāde Livonijas ordeņa pilī pieejama līdz 18. novembrim.

© Jāņa iela 17

